
Zalecenia realizacji scen intymnych

Jak bezpiecznie pracować z intymnością
na planie filmowym?

Zalecenia realizacji scen intymnych

Jak bezpiecznie pracować z intymnością na planie filmowym?

- 3 Geneza
- 4 Słownik
- 5 Preprodukcja
 - Decyzja o zatrudnieniu IC
 - Casting
 - Praca z agentami
 - Próby
- 7 Realizacja zdjęć
- 8 Postprodukcja
- 8 Zmiany
- 9 Skład koalicji

- 10 Dodatek:
Nowy zawód filmowy: koordynacja scen intymnych
Standardy globalne

Publikacja jest dostępna na licencji Creative Commons.
W przypadku cytowania prosimy o podanie przypisu i źródła:

„Zalecenia realizacji scen intymnych”, 2022,
www.bezpieczenstwo-film.pl.

Geneza

Dla 93% aktorek i aktorów realizacja scen intymnych jest wyzwaniem¹. Czworo na pięć z nich przynajmniej raz odczuło brak poczucia bezpieczeństwa na planie filmowym w trakcie realizacji scen symulowanego seksu². Równocześnie 74% osób z branży filmowej uważa, że wypracowanie kanonu zasad bezpiecznego planu w tym zakresie jest potrzebne. Zaledwie 1% badanych był przeciwny stworzeniu standardów dla polskiego filmu³.

Realizacja scen intymnych wymaga wrażliwości, wiedzy, profesjonalnego podejścia i zgody wszystkich osób biorących w tej scenie udział. Kluczową rolę odgrywają w niej relacje aktorów, aktorek i reżyserów, reżyserek. W oparciu o dane z „Raportu o stanie bezpieczeństwa”, regulacje z innych krajów, wiedzę oraz doświadczenie reprezentantów i reprezentantek branży filmowej udostępniamy Państwu wspólnie wypracowany dokument.

Zalecenia realizacji scen intymnych zostały opracowane przez koalicję jedenastu organizacji filmowych. Najlichniesz grupę zawodową, czyli aktorów i aktorki, reprezentowały Związek Zawodowy Aktorów Polskich i Związek Artystów Scen Polskich. Kluczowe dla realizacji scen intymnych grupy zawodowe były reprezentowane przez gildie i stowarzyszenia. Pion produkcji reprezentowała Polska Gildia Producentów, pion reżyserski – Gildia Reżyserów Polskich, pion operatorski – Stowarzyszenie Auterek i Autorów Zdjęć Filmowych, pion kostiumograficzny oraz II reżyserów planowych – Związek Zawodowy Filmowców. W pracach koalicji aktywnie uczestniczyły też gildie: Reżyserek

i Reżyserów Castingu, Scenarzystów Polskich. Strukturę pracy przedstawioną w poniższym dokumencie zaproponowały koordynatorki scen intymnych, bazując na własnym doświadczeniu z planów zdjęciowych oraz wiedzy wyniesionej ze specjalistycznych szkoleń w tym zakresie. Szczegółowy skład koalicji – patrz s. 9.

Poniższy dokument ma charakter zaleceń i nie stanowi prawa w rozumieniu prawa polskiego. Jego celem jest zebranie najlepszych praktyk w zakresie realizacji scen intymnych oraz podstawowych zasad bezpiecznej pracy dla zespołów filmowych.

Rozumienie takich kategorii jak: **zgoda**, **bezpieczeństwo**, **granice** ewoluuje wraz z kolejnymi pokoleniami wchodzącymi na rynek pracy. Poniższe zalecenia zostały sformułowane w roku 2022 jako wytyczne dla zespołów filmowych. Każda produkcja jest inna – konieczne jest dodatkowe doprecyzowanie indywidualnej kultury pracy danego zespołu. Bezpieczne sytuacje pozwalają na śmielsze eksplorowanie tematów, talentów i wyobraźni artystów oraz artystek, a jasne procedury umożliwiają zaoszczędzenie drogiego czasu na planie.

Poniższy dokument nie wyczerpuje strategii tworzenia bezpiecznych miejsc pracy, jest jednak początkowym krokiem do budowania zaufania, a tym samym wspierania odwagi twórczej w trakcie realizacji scen intymnych.

1 „Realizacja scen intymnych na polskich planach filmowych. Raport o stanie bezpieczeństwa”, Warszawa 2022, SZUSTOW. KULTURA I KOMUNIKACJA, www.bezpieczenstwo-film.pl/raport, Tabela 4, s. 24.

2 Ibidem, Wykres 14, s. 19.

3 Ibidem, Wykres 21, s. 27.

Słownik

Scena intymna to scena:

- symulowanego seksu (wymagająca całkowitej lub/i częściowej nagości aktorów, jak i scena realizowana w kostiumach),
- pocałunków i dotyku o charakterze seksualnym,
- nagości o charakterze seksualnym,
- nagości pozbawionej kontekstu seksualnego (np. kąpiel pod prysznicem),
- każdej przemocy na tle seksualnym (molestowanie słowne, fizyczne),
- porodu, badania ginekologicznego, urologicznego, karmienia piersią, masturbacji,
- bliskości, która mogłaby być krępująca dla aktorów,
- oraz każda inna scena, którą reżyser/reżyserka i aktor/aktorka oraz koordynator/koordynatorka wspólnie uznają za scenę intymną.

Koordinatorka scen intymnych

Osoba, która pomaga i wspiera aktorów oraz aktorki odgrywających sceny intymne w filmie, teatrze etc. Jej zadaniem jest upewnienie się, że podczas realizacji tych scen nie doświadczą oni niechcianych czy krzywdzących dla nich działań⁴.

Cambridge Dictionary

Szczegółowy zakres obowiązków koordynatorów scen intymnych znajdziesz na s. 10. → tekst Ęmila Haarhoffa. W dalszej części dokumentu zamiast zapisu „koordynator/koordynatorka scen intymnych” używamy skrótu: IC.

Świadoma zgoda (Consent)⁵ jest:

- dobrowolna – decyzja o podjęciu danego działania odbyła się bez nacisków, presji, zastraszania;
- odwoływalna – każda zgoda może być wycofana;
- oparta na informacji – w oparciu o komunikację bez przemocy ustalany jest kontekst, przebieg sceny, nie ma żadnych skrywanych elementów;
- entuzjastyczna – decyzję charakteryzuje pewność, chęć podjęcia działań;
- szczegółowa – zgoda nie jest pojęciem ogólnym, odnosi się do szczegółowego kontekstu konkretnej sceny.

Granice

Określenie osobistych granic wykonawców ma kluczowe znaczenie dla realizacji scen intymnych. Nie tylko zwiększa komfort pracy, ale także zapobiega konfliktom, które zabierają czas, generują dodatkowe koszty, a niejednokrotnie wymagają wdrażania rozwiązań kryzysowych.

Zabezpieczenia

Zabezpieczenia zakrywające narządy płciowe aktorów i aktorek pozwalają na realizację scen symulowanego seksu w sposób higieniczny, minimalizują punkty styku i tarcia pomiędzy genitaliami. Na zabezpieczenia składa się m.in. specjalistycznie zaprojektowana bielizna zabezpieczająca, która pozwala na oddzielenie narządów wykonawców, co minimalizuje podniecenie erotyczne oraz ryzyko potencjalnego molestowania seksualnego czy innych nadużyć.

⁵ *Freely given, reversible, informed, enthusiastic, specific*, w skrócie: FRIES. Jest to akronim zaproponowany przez organizację Planned Parenthood do zapamiętania elementów zgody.

Preprodukcja

Decyzja o zatrudnieniu IC

1. Decyzję o zatrudnieniu wykwalifikowanego koordynatora/koordynatorki podejmuje producent/producentka w oparciu o scenariusz, informacje od aktorów i aktorek, zdanie reżysera/reżyserki filmu. Sceny intymne powinny być realizowane przy pomocy koordynatorów scen intymnych podobnie jak sceny walki, które realizowane są przez koordynatorów kaskaderów, a także sceny z nieletnimi, które powstają przy wsparciu psychologów dziecięcych. Za każdym razem pomaga to w realizacji wizji reżyserskiej.
2. Po przeczytaniu scenariusza oraz rozmowie z reżyserem/reżyserką zadaniem koordynatorów jest przekazanie producentowi/producentce ekspertyzy zawierającej ocenę poziomu ryzyka każdej ze scen. Ekspertyza zawiera również rekomendacje niezbędnych czynności pozwalających obniżyć ryzyko nadużyć.
3. O zatrudnienie koordynatora/koordynatorki scen intymnych może prosić aktor, aktorka czy ich agent/agentka w każdym momencie produkcji filmowej, bez względu na pierwotne ustalenia. Prośba nie zostanie bezzasadnie odrzucona.

Casting

1. Oferta udziału w castingu powinna zawierać szczegółowe informacje i kontekst sceny intymnej, aby aktor/aktorka mógł/a podjąć w pełni świadomą decyzję, czy jest gotowy/a do starania się o rolę. Producent/producentka i reżyser/reżyserka udostępnią niezbędne informacje na temat danej sceny i postaci.
2. Nagość i symulowany seks nie są dozwolone na żadnym etapie castingu, za wyjątkiem sytuacji, gdy scena intymna obejmuje całość roli. Aktorzy starający się o rolę nie będą zmuszani do całowania się, nagości lub symulacji sceny intymnej.

3. W wyjątkowych sytuacjach aktorzy i aktorki mogą zostać poproszeni o zagranie na zdjęciach próbnych symulowanej sceny intymnej. W takich sytuacjach:
 - a. reżyser/reżyserka obsady uprzednio poinformuje szczegółowo agenta/agentkę o wymaganym zakresie nagości, jej charakterze i kontekście sceny;
 - b. aktor/aktorka otrzyma szczegółowy opis sceny na minimum 48 godzin przed przesłuchaniem (w tym informację, kto będzie jej/jego partnerem/partnerką w scenie);
 - c. sceny z nagością lub półnagością – po wspólnym ustaleniu tego przez zainteresowanych (aktora/aktorkę, agenta/agentkę, reżysera/reżyserkę castingu, producenta/producentkę i reżysera/reżyserkę) – mogą być realizowane w obecności koordynatorki/koordynatora scen intymnych lub psychologa/psycholożki z doświadczeniem pracy w filmie;
 - d. przed nagraniem sceny intymnej zostanie podpisane stosowne porozumienie, w którym:
 - i. aktor/aktorka wyraża zgodę na próbę sceny intymnej,
 - ii. producent/producentka zobowiązuje się do: zabezpieczenia hasłem materiałów filmowych, nieprzekazywania materiału nikomu poza osobami decydującymi o zatrudnieniu oraz usunięcia tych materiałów po podjęciu decyzji obsadowych.
4. W przypadku zaproszenia aktorki/aktora do kolejnego etapu castingu powinno dojść do omówienia zakresu wymaganej podczas niego pracy.

[Dla aktorów/aktorek]

Istotne pytania przed podjęciem decyzji o wzięciu udziału w castingu:

Czy zgadzam się na pocałunek w scenie? Jaki zakres nagości/symulowanego seksu wchodzi w grę podczas realizacji sceny z moim udziałem? Kto będzie moim partnerem/partnerką? Jakie warunki pracy nad sceną (w trakcie prób i w trakcie realizacji) sprawią, że praca ta będzie komfortowa? Jakie warunki pracy nad sceną (w trakcie prób i w trakcie realizacji) sprawią, że praca ta będzie niekomfortowa?

Praca z agentami

1. Producent/producentka poinformuje agenta/agentkę o charakterze scen intymnych, w których będą brali udział klienci ich agencji. Informacja powinna mieć charakter precyzyjny (np. notatki do scenariusza, scenopisy, intencje kadrowania i oświetlenia, planowani partnerzy).
2. Agent/agentka nie będzie zatajał/a przed aktorem/aktorką informacji dotyczących charakteru scen, jak i nie będzie rekomendował/a aktorów, których prywatne doświadczenia mogą mieć negatywny wpływ na przebieg produkcji filmowej (doświadczenia traumatyczne).
3. W przypadku początkujących aktorów i aktorek agent/agentka zadba o wyjaśnienie im potencjalnych konsekwencji realizacji sceny intymnej, która może mieć wpływ na ich późniejszą obecność medialną oraz wizerunek.
4. Przed podpisaniem kontraktu aktorskiego agent/agentka dopilnuje, by producent/producentka określił/a liczbę scen intymnych oraz ich charakter. Informacje zostaną dołączone do umowy aktorskiej.
5. Zatrudnienie dublerów scen intymnych wymaga konsultacji oraz pisemnej zgody aktora/aktorki.

Próby

1. Przygotowanie realizacji scen intymnych wymaga dodatkowych rozmów oraz prób. Producenci w okresie przygotowawczym uwzględnią czas niezbędny na próby z udziałem aktorów, reżysera/reżyserki, koordynatorki/koordynatora scen intymnych, a w późniejszym etapie również innych osób zaangażowanych w realizację sceny: kostiumografa/kostiumografki, reżysera/reżyserki obrazu, II reżysera/reżyserki planowego/ej. Zadaniem koordynatorki/koordynatora jest zebranie wszystkich ustaleń z poszczególnych pionów.
2. Przygotowanie i realizacja scen nigdy nie może odbywać się w prywatnych warunkach, poza ustalonymi z produkcją godzinami pracy (np. w domu reżyserki/reżysera, producenta/producentki). Na próbie poza reżyserem/reżyserką i wykonawcami będzie obecna osoba trzecia np. koordynator/koordynatorka scen intymnych lub – jeżeli IC nie został/a zatrudniony/a – agent/agentka.
3. Na próbach aktorzy i aktorki pozostają w kostiumach lub prywatnych ubraniach. Pocałunki nie będą próbowane.
4. Producent/producentka zapewni czas na omówienie scen intymnych z pionami: kostiumów, operatorskim, charakteryzacji i innymi. Reżyser/reżyserka lub koordynator/koordynatorka poinformuje szefów pionów oraz aktorów, jaka jest wizja reżyserska; co reżyser/reżyserka ma nadzieję osiągnąć w scenie.
5. Przed rozmową z aktorami koordynator/koordynatorka omówi z kostiumografem/kostiumografką styl i sposób zabezpieczeń miejsc intymnych aktorów. Więcej o zabezpieczeniach → patrz „Słownik” s. 4.
6. Reżyser/reżyserka oraz producent/producentka zapewnią aktorom i aktorkom warunki do wyrażenia swoich opinii oraz pomysłów na temat realizowanych przez nich scen intymnych.

7. W przypadku braku zatrudnienia koordynatora/koordynatorki scen intymnych aktorzy otrzymują od reżysera/reżyserki informacje precyzujące wizję reżyserską tj.: zakres wymaganej nagości, opis ujęcia po ujęciu, rodzaj używanego kostiumu, rodzaj zabezpieczeń, rodzaj kontaktu i emocji wymaganych w scenie, planowany proces prób. Ponadto reżyser/reżyserka odpowie na wszelkie inne pytania wykonawcy/wykonawczynie.

aktorkę winna przypadać jedna i ta sama osoba, o ile jest to możliwe; tzw. 1:1 dla komfortu grających). II reżyser/reżyserka planowy/a dopilnuje, by poprawki odbywały się po okryciu aktorów.

6. W przypadku załamania nerwowego aktorzy nie będą zmuszani do odegrania sceny intymnej przez nikogo z członków ekipy filmowej. Koordynator/koordynatorka scen intymnych będzie pierwszym kontaktem dla wykonawcy/wykonawczynie.
7. Wszystkie telefony komórkowe są wyłączone (nie-dopuszczalne jest jakiegokolwiek samodzielne rejestrowanie sceny, również rejestracja monitorów, nawet na prośbę aktorów).
8. Z wyprzedzeniem ustalone zostanie, kiedy powstaną fotosy. Zasady wykorzystania fotosów – patrz poniżej („Postprodukcja”).

Realizacja zdjęć

Na planie

1. Aktorzy i aktorki otrzymają informację o terminie realizacji sceny intymnej z minimum 48-godzinnym wyprzedzeniem.
2. Realizacja i przygotowanie scen intymnych nie może odbywać się pod presją czasu. Producent/producentka dołoży wszelkich starań, by w planie dnia zdjęciowego potraktować je jako „zjęcia wymagające” i przeznaczyć więcej czasu na ich realizację.
3. Koordynator/koordynatorka przekaze producentowi/producentce „Regulamin”, który określa zasady i oczekiwania wobec osób realizujących scenę intymną (np. powstrzymanie się od komentarzy dotyczących ciał aktorów i aktorek, wulgarnego języka, żartów etc.). „Regulamin” zostanie rozesłany do ekipy wraz z planem pracy.
4. W trakcie prób (na lokacji) aktorzy i aktorki pozostają w kostiumach lub bieliźnie maskującej – wykonawcy są nadzy tylko i wyłącznie podczas realizacji ujęcia. Nie będą próbowali pocałunków. Próby mają charakter techniczny w oparciu o założenia choreograficzne.
5. Aktorzy są nadzy tylko i wyłącznie pomiędzy komendami: „akcja” i „stop”. Będą okrywani po każdym „stop kamera” (np. szlafrokiem) przez wyznaczoną osobę z pionu kostiumowego lub koordynatora/koordynatorkę scen intymnych (na jednego aktora/

Na planie obecna jest niezbędna liczba osób:

1. W pokoju grającym pozostają: II reżyser/reżyserka planowy/a, operator/operatorka, dźwiękowiec oraz niezbędne do realizacji danej sceny osoby z pionu kamerowego. Ostrzyciel/ostrzycielka pozostaje w pokoju grającym, w miarę możliwości odwrócony/a od aktorów.
2. Przy monitorze reżyserskim pozostają tylko i wyłącznie: reżyser/reżyserka, DoP, script, gaffer, koordynator/koordynatorka scen intymnych, osoba obsługująca wideo. Przy monitorze dla ekipy pozostaje, jeśli jest to możliwe, jedna osoba z pionów: kostiumów, charakteryzacji, scenografii, dźwiękowego.
3. Pozostałe monitory (oprócz ostrzycielskiego) zostają wyłączone, nie ma możliwości podglądu scen na telefonach komórkowych, poprzez wifi itp.
4. Cała pozostała ekipa na czas realizacji sceny jest proszona o przejście do wyznaczonego miejsca poza miejscem grającym.
5. Dodatkowa obecność przy monitorach innych osób z ekipy jest możliwa za zgodą koordynatora/koordynatorki scen intymnych i/lub 1st AD.

Postprodukcja

1. Producent/producentka zapewni, że wszystkie ujęcia scen intymnych nieużyte w finalnej wersji filmu zostaną zabezpieczone hasłem, a dostęp do nich ograniczony do wyznaczonych osób.
2. Producent/producentka dopilnuje, żeby osoby odpowiedzialne za postprodukcję zostały poinformowane o zasadach edycji scen intymnych: sceny będą widoczne tylko dla niezbędnego grona osób zajmujących się postprodukcją oraz będą udostępniane tylko w formie chronionej hasłem.
3. W przypadku chęci wykorzystywania do promocji filmu materiałów ze scen intymnych producent/producentka i/lub dystrybutor/dystrybutorka zobowiązany/a jest uprzednio uzyskać pisemną zgodę aktora/aktorki.

Zmiany

Jeżeli w trakcie zdjęć pojawi się nieplanowana wcześniej potrzeba realizacji sceny zawierającej nagość, symulowaną aktywność seksualną, przemoc seksualną lub inne wymagające działania związane z opisaną w powyższym słowniku kategorią intymności, reżyser/reżyserka i wykonawca/wykonawczynie omówią nową propozycję z odpowiednim wyprzedzeniem (nie w dniu zdjęciowym).

Zamiast podsumowania

Powyższy dokument ma charakter zaleceń i nie stanowi prawa w rozumieniu prawa polskiego. Tym niemniej wierzymy, że bezpieczeństwo jest dobrem wspólnym, które tworzą wszystkie osoby na planie filmowym.

Polska jest pierwszym krajem, który wypracował zalecenia realizacji scen intymnych w trybie szerokich negocjacji środowiskowych, uwzględniając wszystkie zawody filmowe odpowiedzialne za ich realizację.

Nad „Zaleceniami” pracowały osoby reprezentujące jednaście organizacji:

Gildia Reżyserów Polskich – Magdalena Lankosz, Monika Staruch,
Gildia Polskich Reżyserek i Reżyserów Castingu – Paulina Krajnik,
Gildia Scenarzystów Polskich – Agnieszka Kruk,
Polska Gildia Producentów – Natalia Grzegorzek, Agata Szymańska,
Stowarzyszenie Auterek i Autorów Zdjęć Filmowych – Piotr Śliskowski,
Stowarzyszenie Filmowców Polskich – Anna Wróblewska,
Stowarzyszenie Kobiet Filmowców – Barbara Białowąs,
Stowarzyszenie Kobiety Filmu – Dagmara Molga,
Związek Artystów Scen Polskich – Maciej Makowski, Filip Frątczak,
Związek Zawodowy Aktorów Polskich – Robert Gulaczyk, Maksymilian Rogacki,
Związek Zawodowy Filmowców – Iwo Barycz (II reżyser planowy),
Magdalena Maj (kostiumografka),

oraz koordynatorki scen intymnych: Marta Łachacz, Katarzyna Szustow (członkini
The Intimacy Practitioners’ Guild, certyfikacja: Netflix, Safe Sets).

Publikacja jest dostępna na licencji Creative Commons.
W przypadku cytowania prosimy o podanie przypisu i źródła:

„Zalecenia realizacji scen intymnych”, 2022,
www.bezpieczenstwo-film.pl.

Nowy zawód filmowy: koordynacja scen intymnych

Standardy globalne

Èmil Haarhoff

Publikacja jest dostępna na licencji Creative Commons.
W przypadku cytowania prosimy o podanie przypisu i źródła:
Èmil Haarhoff, „Nowy zawód filmowy: koordynacja scen intymnych. Standardy globalne” w: „Realizacja scen intymnych na polskich planach filmowych. Raport o stanie bezpieczeństwa”, 2022, SZUSTOW. KULTURA I KOMUNIKACJA,
www.bezpieczenstwo-film.pl/raport.

Kim jest koordynator/koordynatorka scen intymnych?

Koordynacja scen intymnych¹ to nowy zawód filmowy. W oparciu o system choreografii realizowane są sceny zawierające treści intymne, nagość, symulowany seks, przemoc, jak i sceny wymagające od aktorów i aktorek ekstremalnych stanów emocjonalnych. Dzięki tej metodzie działania artystyczne stają się bezpieczniejsze i swobodniejsze. Odtwarzanie scen odbywa się z poszanowaniem granic osobistych aktorów.

Zadaniem koordynatora/koordynatorki jest zapewnienie bezpiecznej realizacji scen intymnych, zapobieganie molestowaniu seksualnemu oraz niwelowanie niepotrzebnego poczucia dyskomfortu i skrępowania.

Koordynatorzy pracują w trzech obszarach:

- o **rzecznictwa** – wspierają aktorów i aktorki w nazywaniu ich granic osobistych, a także w egzekwowaniu tychże w trakcie realizacji scen intymnych;
- o **mediacji pomiędzy stronami** – wspierają realizatorów w tworzeniu wspólnych rozwiązań;
- o **choreografii** – realizują wizję reżyserską.

Wiedza i kompetencje

Koordynatorzy scen intymnych to osoby doświadczone w pracy z aktorami/aktorkami oraz posiadające szkolenia i certyfikaty w zakresie:

- o świadomej zgody (*consent*);
- o inkluzywności i różnorodności (w tym aktywnego sojusznictwa wobec mniejszości);
- o przeciwdziałania dyskryminacji, molestowaniu seksualnemu, zastraszaniu;
- o rozwiązywania konfliktów, komunikacji bez przemocy;
- o pracy z traumą;

1 Na potrzeby tego opracowania skupiamy się na przybliżeniu specyfiki zawodu koordynatora/ki w branży filmowej. Koordynatorzy scen intymnych pracują również w teatrach. Więcej na ten temat: www.intimacycoordination.eu.

- o pierwszej pomocy w załamaniu nerwowym (Mental Health First Aid);
- o świadomości kultury LGBTQIA+.

Ponadto na specjalne umiejętności koordynatorów składają się:

- o znajomość pozycji seksualnych;
- o umiejętność rozmawiania z twórcami o intymności w sposób przejrzysty, szczegółowy, pozbawiony wulgarności;
- o uważność w rozpoznawaniu dynamiki władzy pomiędzy postaciami – umiejętność przełożenia jej na choreografię relacji pomiędzy postaciami;
- o znajomość reakcji ciała podczas zbliżenia seksualnego i umiejętność przełożenia ich na język filmu;
- o reprezentacja praktyk BDSM²;
- o znajomość specyfiki seksualności LGBTQIA+³;
- o znajomość specyfiki seksualności nieletnich⁴.

W dalszej części dokumentu zamiast zapisu „koordynator/koordynatorka scen intymnych” używam skrótu: IC.

Kto szkoli?

Do światowej czołówki organizacji szkolących IC należą⁵:

- o Intimacy Directors and Coordinators (USA),
- o Intimacy for Stage and Screen (UK),
- o Intimacy on Set (UK),
- o Intimacy Professionals Association (USA),
- o Safe Sets (RPA),
- o Theatrical Intimacy Education (USA).

Powyższe organizacje mają różne specyfikacje dot. liczby godzin niezbędnych do uzyskania tytułu IC albo certyfikatu.

2 W przypadku tworzenia filmów o takiej tematyce.

3 Jw.

4 Jw.

5 Kolejność alfabetyczna.

Możemy jednak śmiało stwierdzić: aby profesjonalnie wykonywać pracę IC, konieczne jest odbycie ponad 100 godzin szkoleń praktycznych i teoretycznych z zakresu realizacji scen intymnych oraz posiadanie stałego kontaktu z mentorami i mentorkami tego fachu, który umożliwia superwizję i wsparcie koordynatorów w sytuacjach nieprzewidywanych.

Więcej o wymaganiach wobec IC przy amerykańskich produkcjach zob.: https://www.sagaftra.org/files/sa_documents/SA_IntimacyCoord.pdf.

Organizacją, która zrzesza europejskich i brytyjskich profesjonalistów pracy z intymnością, jest The Intimacy Practitioners' Guild (IPG): <https://www.theintimacyguild.com/>.

Jak pracuje koordynator/koordynatorka scen intymnych?

Kontekst

Pierwszym krokiem w pracy IC jest wnikliwe przeczytanie scenariusza pod kątem wszystkich pojawiających się w nim treści intymnych. Lektura oraz kompetencje komunikacyjne koordynatorów umożliwiają im zrozumienie oczekiwań reżysera/reżyserki wobec scen intymnych w danym filmie. To z kolei pozwala zbudować kluczową dla dalszej współpracy relację opartą na wzajemnym zaufaniu.

Następnie IC upewnia się, czy wszystkie zaangażowane w projekt osoby rozumieją kontekst treści intymnych (w danej scenie) i oczekiwania reżysera/reżyserki wobec tworzonych postaci. Szczegółowe omówienie charakteru scen **minimalizuje chaotyczną improwizację (brak choreografii), co pozwala na zmniejszenie ryzyka nadużyć, molestowania czy przeżyć traumatycznych.**

Uwaga: Jeśli zajdzie taka potrzeba, IC jest odpowiednio wyszkolony/a, aby przeprowadzić improwizowaną scenę intymną. Wymaga to dodatkowych prób i czasu przed wejściem na plan.

Sześć filarów koordynacji scen intymnych*

Kontekst
Komunikacja
Zgoda (*consent*)
Check-Ins
Choreografia
Wychodzenie z roli

* Opracowane przez organizację Intimacy Directors International (dziś Intimacy Directors and Coordinators).

Komunikacja

Rolą IC jest kontakt z kluczowymi pionami przed wejściem na plan filmowy w celu uzgodnienia sposobu realizacji sceny.

Koordynatorzy są odpowiedzialni za skuteczną komunikację – gwarantują spokój, otwartość i swobodę zadawania pytań dotyczących scen intymnych. Tworzą środowisko pracy, w którym żadne działanie nie wywołuje zaskoczenia ani ekipy, ani wykonawców. **Klarowna komunikacja tworzy świadomą zgodę, buduje zaufanie, daje poczucie bezpieczeństwa i podnosi efektywność pracy.**

Koordynatorzy, pracując z:

Producentem/Producentką:

- o opracowują trzy dokumenty do każdej ze scen intymnych: „Ryzyko”, „Choreografia”, „Regulamin dnia”⁶; a następnie odpowiadają za ich wdrożenie;
- o redukują ryzyko molestowania seksualnego;
- o posiadają swój system zgłaszania ewentualnych nadużyć dla danej produkcji,
- o realizują sceny w oparciu o obowiązujące w danym kraju zalecenia lub dostarczają pionowi produkcji międzynarodowe dokumenty określające, jak powinny być realizowane sceny intymne⁷.

Reżyserem/Reżyserką:

- o dostarczają referencje wizualne, precyzują wizję reżyserską (zbierają oczekiwania wobec aktorów czy sceny);
- o przekładają wizję na propozycje choreograficzne;
- o dbają o zachowanie narracji estetycznej i wizualnej, zapewniając jednocześnie poszanowanie granic aktorów;
- o wspierają skuteczną komunikację z aktorami.

Reżyserem/Reżyserką Obrazu:

- o przekazują, które części ciała aktorów nie mogą być filmowane;

Im swobodniej rozmawiamy o intymności i treściach seksualnych, tym lepiej radzimy sobie z ustalaniem, na co wyrażamy zgodę.

- o wspierają realizację i szukanie rozwiązań filmowych, które pozwolą lepiej opowiedzieć daną historię.

II Reżyserem/Reżyserką, Kierownikiem/Kierowniczką planu:

- o opracowują, przekazują i pomagają wdrażać „Regulamin dnia” dla scen intymnych⁸;
- o usprawniają i wspierają pracę na planie, będąc dodatkowym łącznikiem pomiędzy pionami realizującymi scenę.

Kostiumografem/Kostiumografką,

Charakteryzatorem/Charakteryzatorką:

- o przekazują kierownictwu pionów ustalenia dotyczące nagości aktorów;
- o rekomendują odpowiednie zabezpieczenia, a także sposoby zastosowania bielizny intymnej⁹.

⁶ Więcej o podrozdziale „Dokumenty” patrz s. 15.

⁷ Chodzi o *Protocols/Guidelines for Nudity*, które dostosowane są do specyfiki kultury filmowej danego kraju.

⁸ *Closed Set Protocols*.

⁹ Część koordynatorów posiada swój zestaw zabezpieczeń, co czyni ich niezależnymi od pionu kostiumów. Przed zatrudnieniem IC warto zapytać, jakimi zabezpieczeniami dysponuje.

Scenografem/Scenografką,

Rekwizytorem/Rekwizytorką,

II Kierownikiem/Kierowniczką produkcji ds. obiektów zdjęciowych:

- o konsultują i wspierają ich w przygotowaniu scenografii i rekwizytów, które pozwolą zrealizować uzgodnioną z reżyserem/reżyserką narrację sceny intymnej;
- o dopasowują choreografię, która odpowiada wizji reżyserskiej, do warunków lokacji.

Reżyserem/Reżyserką Obsady:

- o przygotowują i przekazują im oczekiwania reżyserów filmu dotyczące nagości, które powinny być uwzględnione w trakcie poszukiwania aktorów i aktorek, kaskaderów, kaskaderek czy osób statystujących;
- o wprowadzają kulturę świadomej zgody na etapie przesłuchań.

Zgoda

Historia świadomego udzielania zgody w procesach twórczych bywała problematyczna. Stało się to bezpośrednim impulsem do powstania i rozwoju zawodu IC. Zgoda jest bowiem podstawą zachowania bezpieczeństwa, okazywania szacunku i ochrony wykonawców, a także całej ekipy filmowej.

Określenie osobistych granic wykonawców ma kluczowe znaczenie dla realizacji scen intymnych. Nie tylko zwiększa komfort pracy, ale także zapobiega konfliktom, które zabierają czas, generują dodatkowe koszty, a niejednokrotnie wymagają wdrażania rozwiązań kryzysowych.

Cechy charakterystyczne udzielania zgody:

- o Zgoda jest **przyzwoleniem udzielanym jedynie przez wykonawców** (aktora/aktorkę) na wzięcie udziału w odpowiednio przygotowanych i klarownie wyjaśnionych działaniach, choreografiach czy scenach zawierających treści emocjonalne.
- o Zgoda oznacza, że **wykonawcy mają możliwość powiedzenia „nie”**. Jako koordynatorzy głęboko wierzymy,

Zgoda jest:

dobrowolna – decyzja o podjęciu danego działania odbyła się bez nacisków, presji, zastraszania;

odwoływalna – każda zgoda może być wycofana;

oparta na informacji – znany jest kontekst, przebieg sceny, nie ma żadnych skrywanych elementów;

entuzjastyczna – decyzję charakteryzuje pewność, chęć podjęcia działań, brak oporów;

szczegółowa – zgoda nie jest pojęciem ogólnym, odnosi się do szczegółowego kontekstu konkretnej sceny.

Freely given, reversible, informed, enthusiastic, specific, w skrócie: FRIES. Jest to akronim zaproponowany przez organizację Planned Parenthood do zapamiętania elementów zgody.

że „tak” nie ma żadnej mocy, jeśli nie istnieje możliwość powiedzenia „nie”.

- o **Zgoda musi być udzielona dobrowolnie**. Wykonawcy nie mogą być przymuszani, zmanipulowani czy zastraszani do udzielenia zgody.
- o Zgoda zakłada, że **wykonawcy zostali w pełni poinformowani** o charakterze i przebiegu danych działań. Jeśli wykonawcy nie wiedzą, czego się od nich oczekuje, nie mogą udzielić zgody.
- o Zgoda zakłada także, że **wykonawcy mogą ją wycofać w każdym momencie**. To najtrudniejszy do zaakceptowania

aspekt świadomej zgody. Jeśli taka sytuacja ma miejsce, odpowiednio przygotowany/a i wykwalifikowany/a¹⁰ IC potrafi stworzyć bezpieczną przestrzeń, w której wykonawcy poczną się na tyle pewnie i komfortowo, aby móc zaproponować inne rozwiązania, nadal realizujące wizję reżyserską.

Do zadań IC należy opracowanie i przekazanie czterech dokumentów:
 Ryzyka
 Choreografii
 Regulaminu dnia
 Podsumowania / Feedback

Dokumenty

Przed wejściem na plan koordynatorzy opracowują odpowiednie dokumenty, by każdy z pionów był odpowiednio przygotowany do realizacji sceny.

„Ryzyko” (*Risk Assessment*)

IC przygotowuje szczegółową ekspertyzę zawierającą analizę scenariusza przeprowadzoną pod kątem najbezpieczniejszej realizacji scen intymnych. Odnosi się ona zarówno do oczekiwań reżyserskich, jak i granic osób odgrywających dane sceny. Ekspertyza ta zawiera również spis konkretnych działań i rozwiązań, które redukują ryzyko potencjalnych nadużyć czy nieplanowanych zdarzeń traumatycznych.

„Choreografia” (*Nudity Rider, Intimacy Check-List*)

Dokument zawiera szczegółowy zapis choreografii oraz uściśla skalę nagości po rozpoznaniu granic osób grających w scenie. Wymaga akceptacji aktorów oraz reżysera/reżyserki. Co ważne, ten projekt choreografii nie może obligować wykonawców do wykonania danych działań. Zgoda jest zawsze odwoływalna. Z praktyki wiemy, że aktorzy prawie nigdy nie odwołują swojej zgody, a spisany zakres ruchów sprzyja poczuciu komfortu i pewności wykonawców.

„Regulamin dnia” (*Closed Set Protocols*)

Realizacja sceny intymnej wymaga innej pracy ekipy filmowej niż przy pozostałych scenach. IC tworzy dokument scalający wszystkie uprzednie ustalenia z każdym z zaangażowanych w scenę pionów (patrz wyżej). Liczba osób na planie jest zawsze ograniczona do absolutnego minimum.

„Podsumowanie”

Aby ulepszać nowy fach, stale aktualizujemy sposób pracy. Po zrealizowaniu wszystkich scen intymnych (idealnie po zakończeniu planu filmowego) część koordynatorów

¹⁰ Np. w pracy z konfliktami, mediowaniu czy kreatywnym podejściu do ruchu.

dokonyuje ewaluacji swojej pracy. Wysłanie anonimowych ankiet pozwala na: wysłuchanie aktorów i ich refleksji na temat realizacji scen intymnych, sprawdzenie, czy w dniach, kiedy nie było koordynatorów, praca przebiegała bezpiecznie (bez nadużyć), a także zebranie krytycznych uwag pozwalających na zweryfikowanie swoich narzędzi pracy (wszak mamy do czynienia z najmłodszym zawodem filmowym). Wnioski przesyłane są do producenta/producentki, który/a otrzymuje wgląd w do niedawna stabilizowane obszary.

Trzy kluczowe zasady dotyczące prób:

1.

Próby odbywają się w miejscu wskazanym przez produkcję (nie powinny odbywać się w prywatnych przestrzeniach np. dom aktorki, reżysera).

2.

Na próbach koordynatorzy nie powinni dotykać aktorów w celu pokazania przebiegu sceny. Każdorazowy dotyk wymaga otrzymania zgody.

3.

Próby odbywają się zawsze w minimum 3-osobowym składzie.

Próby

Próby są elementem nieodzownym w pracy IC. Umożliwiają wykonawcom, reżyserom tworzenie treści, które wspierają wizję artystyczną, zapewniając jednocześnie bezpieczeństwo aktorom i aktorkom. Dzięki pamięci ciała wyćwiczona choreografia staje się bardziej naturalna, a sceny realizowane na planie odgrywane są sprawniej, pozwalając zaoszczędzić ekipie drogocenny czas.

Obecność na planie

Głównym zadaniem koordynatorów na planie jest przygotowanie i przeprowadzenie aktorów i aktorek przez realizację sceny w sposób bezpieczny. **IC odpowiada za szybkie i efektywne wykonanie choreografii przygotowanej i przećwiczonej w trakcie prób.** Podobnie jak koordynatorzy kaskaderów skupiają się na wykonaniu ustalonej choreografii, co umożliwi reżyserowi/reżyserce skoncentrowanie się na niuansach procesu kreatywnego.

Praca IC na planie polega na:

- o przygotowaniu wykonawców do realizacji sceny w oparciu o pracę na próbach oraz dokumentu „Choreografia” (sprawdzają też, czy zgoda nie została wycofana);
- o zmniejszaniu dyskomfortu wykonawców, upewnianiu się, że czują się bezpiecznie w trakcie całego procesu;
- o wspieraniu ekipy w szukaniu rozwiązań dla ewentualnie napotkanych problemów;
- o obserwowaniu, czy zgoda wykonawców jest przestrzegana;
- o ewentualnej pomocy przy zakładaniu bielizny zabezpieczającej;
- o wspieraniu reżysera w bezpiecznym i efektywnym blokowaniu scen;
- o wspieraniu II reżyserów planowych/kierowników planu w realizacji „Regulaminu dnia”.

Jeśli w trakcie pracy pojawią się bodźce uruchamiające doświadczenia traumatyczne, napady paniki czy obezwładniające poczucie dyskomfortu, koordynatorzy posiadają

odpowiednie kwalifikacje, by zapanować nad takimi sytuacjami i odpowiednio je rozładować.

Domykanie procesu

Ostatnim etapem pracy IC jest wsparcie aktorów w procesie wyjścia z roli. Poświęcenie odpowiedniego czasu na tę czynność pozwala aktorom i aktorkom:

- o zdystansować się od odgrywanych postaci,
- o przywrócić zdrową relację z samym sobą,
- o niwelować długoterminowe skutki negatywne mieszania emocjonalności własnej i postaci,
- o zamknąć obszary eksplorowane w trakcie procesu twórczego.

Postprodukcja

Koordynatorzy sprawdzają, czy po zakończeniu zdjęć aktorzy i aktorki czują się bezpiecznie. Zbierają od wszystkich wykonawców informacje zwrotne, aby ocenić ich emocjonalne i psychologiczne samopoczucie¹¹. Jeśli potrzebują oni emocjonalnego czy psychologicznego wsparcia, zadaniem IC jest przekazanie kontaktów do profesjonalnego terapeuty. Informacje zwrotne zbierane w okresie postprodukcyjnym pomagają udoskonalać pracę w obszarze koordynacji scen intymnych, pozwalają rozwijać i aktualizować zestaw dobrych praktyk.

Zamiast podsumowania

Koordynatorzy/koordynatorki scen intymnych mogą stać się kluczowym wsparciem dla producentów/producentek, którzy:

- o zamierzają pracować efektywniej i bezpieczniej;
- o mogą koncentrować się na innych obszarach produkcji niż potencjalne nadużycia na planie;
- o chcą produkować filmy zawierające wiarygodne i pociągające dla widzów wątki intymne.

Zabezpieczenia to narzędzia pozwalające na realizację scen symulowanego seksu w sposób higieniczny, a także minimalizujący punkty styku i tarcia pomiędzy genitaliami aktorów i aktorek. Na zabezpieczenia składa się m.in. specjalistycznie zaprojektowana *bielizna zabezpieczająca*, która pozwala na oddzielenie narzędzi wykonawców, co minimalizuje podniecenie erotyczne lub ryzyko potencjalnego molestowania seksualnego czy innych nadużyć. IC posiada obszerną wiedzę na temat zastosowania odpowiednich zabezpieczeń odpowiadających wymaganiom konkretnej sceny.

dr Émil Haarhoff – doktor sztuk teatralnych (stopień naukowy uzyskał na Uniwersytecie w Pretorii, w Republice Południowej Afryki), certyfikowany koordynator scen intymnych (certyfikat: IDC), aktor, reżyser, choreograf. Jako IC pracował m.in. przy serialach Netflixa: *Savage Beauty* i *Night Shift* oraz takich produkcjach filmowych jak *Daryn's Gym* czy *Blurred Lines*.

¹¹ Zob. podrozdział: „Dokumenty”.